

Waar tijd al niet goed voor is

Ton van 't Hof

Waar tijd al niet goed voor is

Gaia • Chapbooks, 2020

© Ton van 't Hof, 2020

ISBN 978-0-244-84263-5

Waar tijd al niet goed voor is is deel 8
van de Gaia • Chapbooksreeks

*Ik lach. Ze blijft mooi. Tussen de paarse druiven hangt vrede,
die niet kan worden verstoord. Iedereen weet dat.
Het is een betrouwbare dag.*

OMSLAG

Het moment waarop je onderkent
dat je de weg kwijt bent. Uit je mond
een walm van te veel scherpte
en goedkope tafelwijnen. Verdwaald
in een landschap dat trappelt van de kou.
Je ziet de levervlekken op je handen
maar niet de kaart waarop je je bevindt en vraagt je af
hoe het vers zich hieruit zal weten te redden.
Je peilt de diepte. Wie
heeft het voor het zeggen in de wereld?
Oproerkraaiers? Sjoemelende gezagsdragers?
Als je ter herinnering een foto maakt
van een stoppelveld onder een donkere wolkenlaag
begint er een kerkklok te luiden, tijd
om af te slaan. Je zet de dictafoon uit
en snuift het jaargetijde op,
speurt naar de vogel die fluitend
zijn toekomst tegemoet gaat,
je overstijgt jezelf
en keert de gelegenheid de rug toe.

Beschrijf vrijheid. Beschrijf een beschrijving. Beschrijf de betrekking waarin vrijheid en een beschrijving tot elkaar staan.

Na lang wikken en wegen koos ik voor witte wijn. Wat de doorslag gaf? Het feit dat ik bij de gedachte aan witte wijn het meeste speeksel afscheidde.

Beschrijf authenticiteit.

Of het gewicht van de wereld. Je gebrek aan onvrede.

Beschrijf de fouten die je van je lang zal ze leven niet maken wil.

ALS DICHTER

ben ik vervreemd
van de fijngevoeligheid
van het volk
dat me steeds weer
terloops
en dodelijk
weet te marginaliseren

(tot nu toe
ben ik
nooit veroordeeld
wegens een
politiek gedicht –
radiostilte
viel me ten deel
de witte ruis
van de media
die mijn woorden
stoorde)

telkens als ik hoor
dat poëzie
economisch winstgevend
noch politiek effectief is
raak ik
in verwarring

telkens als ik hoor
dat dissidente opvattingen
kunst
in de vernieling helpen
raak ik
het spoor bijster

telkens als ik hoor
dat ik voorbeschikt ben
tot luxeartikel
tot siersel
op de koffietafel
tot ceremonieel gebruik
op een nationale feestdag
raak ik
van mijn stuk

en denk terug
aan wat Adrienne Rich
ooit werd ingefluisterd
over een land
verafgelegen

waar iedereen
dichter
schijnt te zijn

You'll love it!

ALLERZIELEN

Er is altijd een risico.
Aan iedere heilige
kleeft wel een onzekerheidje.
Uit de radio schalt reclame,
buiten is het nog zo donker als de hel.
Zaken lopen af
of staan op het punt te beginnen.
Je onderzoekt een gedachte,
denkt over de werkelijkheid na en iedereen
mag meepraten. Ook de dood
komt aan bod en je neemt je voor
om bloemen te leggen
op het graf, omdat je je twijfels hebt
over hemel of vagevuur.
De dageraad gloort. Je zet opnieuw koffie.
Vogels kwetteren. Zoals gewoonlijk
gaat het gedicht als een tiran
zijn goddelijke gang en zadelt jou op
met het bedenken van een oplossing
die in de aard der dingen ligt.
De zon breekt door
en het belooft een mooie dag te worden.

Ik heb alle tijd. Ik heb er alle tijd voor.

Tijd om te leren. Van mijn zwakheden & misslagen.

Waar tijd al niet goed voor is. Ja,

het leven is een zegen.

SONATINES DOOR HET OPEN RAAM

Een oriëntatie

Tachtig bladzijden dik
waaromheen een kaft
waartussen een inlegvel
waarop 'Ander werk
van K. Schippers'

bouquet van rook
hout en aarde

Het neemt 200,732 cm³
aan ruimte in
of het nu wel
of niet wordt gelezen
en weegt 114 g

street de zinnen

Em. Querido's Uitgeverij N.V.
gevestigd te Amsterdam
gaf *Sonatines*
een hele tijd geleden
uit ('Em.' staat voor
'Emanuel', broer van
Israël Querido, schrijver)

De K. in K. Schippers
staat nergens voor
K. Schippers
is het pseudoniem
van Gerard Stigter

Uitgangspunt
van zijn gedichten
schijnt vrijwel altijd
een 'extreme vorm
van verwondering'
te zijn

Op p. 55 staat
moederziel alleen
het woord 'Parijs'
dat in de jaren 70
omringd door zee
in Stornoway
Leòdhas, Buiten-Hebriden
werd opgetekend en

verreweg

het mooiste vers is
uit deze oude,
versleten poëziebundel

waar ik mijn neus
maar in blijf steken

AFGELEGEN GEBIED

Hé, jij! Wat doe je
hier? De weg kwijtgeraakt?
Kom binnen. Je bent drijfnaat. En er rijden
narrige tractoren rond. Je bevindt je in een uithoek
van de poëzie, waar je wolken kunt zien hangen
o! als slagschepen zo groot en je vriend
en vijand niet hoeft te typecasten;
dingen mogen nog vanzelf ontstaan.
En ook in dit huis wordt oorlog verafschuwd
en het leven
gevierd, maar het heeft geen program
waarnaar je je kunt richten.
Glaasje whisky? Weet je, de vrijheid behoort ons
zoals zij tot vogels behoort
die op kliffen broeden.
Niemand hier wil de wijze veranderen waarop jij
de wereld tegemoet treedt, want ach,
als het goed is
word je straks automatisch
toch wel weer op je bestaan teruggeworpen.

IN STILTE

Vanochtend plaatste ik bij menig nieuwsbericht denigrerende opmerkingen,

kwalificeerde mensen als dom en incompetent en totale sukkel.

Tegen wie ik blafte blijft natuurlijk geheim.

Ik deed het vooral om mezelf beter te voelen.

Sympathiek is het niet, maar ik was wel op mijn dooie eentje.

HET PROBLEEM VAN AANSPRAKELIJKHEID

Er zat een vleugje opstandigheid in de lucht,
wat heel opwindend was
en me deed denken: de wereld is aan verandering toe.

De wereld is aan verandering toe.

Ik neem graag mijn verantwoordelijkheid
in mijn gedichten, altijd gedaan.

Sindsdien is er niet veel veranderd,
de boel is redelijk koersvast.

De eerste druivenbladeren dwarrelen alweer neer
en mijn haar wordt alsmaar grijzer.

En o ja! ik ben ook nog geopereerd aan staar.

Ik geloof intussen wel
dat het iets weg heeft van activisme,
de dingen nemen zoals ze zijn.

EEN LANGE GESCHIEDENIS

Laatst had iemand de euvele hoed
om me een dissident te noemen. Nou vraag ik je!

Ik ben een praktische beoefenaar
van serieuze levenskunst die de dichter

een karaokebar vindt waarin iedereen
waggel is en niemand luistert.

Onder de winterharde palmboom
een opeenstapeling van bundels en

missers. Alles zit in de war.
Kinderen lopen als vergeten en verlaten

over het strand rond. Ouders zijn ingezet
voor grensbewaking en tegen

hoge waterstanden. Achter gelaagd glas
het opperen van homerische vergelijkingen.

Het is 07.13 uur en ik lees een verhaal
over de vrije markt, nomaden en de verwoestijning
van weidegronden in Mongolië.

Eerst mochten ze niets.
Na de val mogen ze alles.

En wat ze doen is
meer beesten houden ter vergroting
van hun welvaart.

Tweemaal zoveel beesten, geiten
vooral, die gras eten

met wortel en al.

Als tijdens de kredietcrisis de wolprijs daalt
verkassen honderdduizenden nomaden naar de stad

in de hoop daar werk te vinden.

Het waterbeheer raakt in de versukkeling
waardoor veel waterputten verloren gaan.

Rond de overgebleven putten veranderen de weiden
door overbegrazing rap in woestijn.

In de straten van Seoul, Beijing en Los Angeles
ligt nu zand dat is overgewaaid uit de Gobi.

Om dit in te tomen

plant China nu bomen in Mongolië.

KANDAHAR AIRFIELD

De vruchten die ik ooit in patatjes oorlog afwierp
liggen ver achter me. Er ging tamelijk veel training aan vooraf.
Het doel heiligde alle middelen,
er moest dood op de plank; we waren geen
boerenkoolsoldaten, we kenden de wurggreepjes
van het vak.

Nu de avond valt verbleken de herinneringen.
Ze passen niet meer precies
in hun etui. Het slagkruit van evacuatievluchten, de kooi
van eenzaamheid, openbarstende
granaatappels; steeds vaker gaan ze eropuit.
'Je moet een boek schrijven.'

Maar dat kan ik niet. Als ik begin
blokkeert de toevoer. Er blijft mij niets anders over dan
een ommelands vers, de doedelzakspeler
te midden van een doodstille menigte,
een laatste hese zonnestraal als spijtbetuinging,
de warmte die het platform verlaat.

BEDENKSEL

Je kunt het! schetterde ik vanochtend en trok een oud plan weer uit de kast om een betere versie van mezelf te worden:

(1) gedraag je als een heer; (2) kweek een sixpack in zes weken; (3) schaf een grotere auto dan die van de buurman aan; (4) teken elke dag een positieve ervaring op; (5) zorg dat je onder de mensen strak in het pak zit; (6) slaap zeven uur per nacht; (7) zonder jezelf tweemaal per dag tien minuten af en concentreer je op je ademhaling; (8) staar regelmatig uit het raam; (9) deel je plannen nooit met anderen, want dat verkleint de kans op een succesvolle uitvoering ervan.

Dat ik dit ooit bedacht had.

Ik begon uit het raam te staren en dwaalde van mijn onderwerp af.

Goh, elke dag heeft zo zijn eigen leedvermaak.

NERGENS MEER

een Nederlands landschap met een eland
een Nederlands landschap met een mopsvleermuis
een Nederlands landschap met een oeros
een Nederlands landschap met een tarpan

een Nederlands zeetje met een grijze walvis
een Nederlands landschap met een wilde kat
een Nederlands landschap met een lynx
een Nederlands landschap met een Europese nerts

een Nederlands landschap met een grote hoefijzerneus
een Nederlands landschap met een kleine hoefijzerneus
een Nederlands landschap met een bruine beer
een Nederlands landschap met een wisent

een Nederlands landschap met een duinpieper
een Nederlands landschap met een griel
een Nederlands landschap met een zuidelijke bonte strandloper
een Nederlands landschap met een ortolaan

een Nederlands landschap met een roodkopklauwier
een Nederlands landschap met een kwak
een Nederlands landschap met een kroeskoppelikaan
een Nederlands landschap met een reuzenalk

een Nederlands landschap met een goudplevier
een Nederlands landschap met een lachstern
een Nederlands landschap met een bosruiter
een Nederlands landschap met een hop

een Nederlands landschap met een groot geaderd witje
een Nederlands landschap met een keizersmantel
een Nederlands landschap met een zilvervlek
een Nederlands landschap met een purperstreepparelmoervlinder

een Nederlands landschap met een zilverstreephooibeestje
een Nederlands landschap met een dwergblauwtje
een Nederlands landschap met een moerasparelmoervlinder
een Nederlands landschap met een verborgen boswitje

een Nederlands landschap met een rode vuurvlinder
een Nederlands landschap met een duingentiaanblauwtje
een Nederlands landschap met een tijmblauwtje
een Nederlands landschap met een donker pimperlblauwtje

een Nederlands landschap met een pimperlblauwtje
een Nederlands landschap met een woudparelmoervlinder
een Nederlands landschap met een rouwmantel
een Nederlands landschap met een vals heideblauwtje

een Nederlands landschap met een klaverblauwtje
een Nederlands landschap met een dwergdikkopje
een Nederlands landschap met een kalkgraslanddikkopje
een Nederlands landschap met een mercurwaterjuffer

een Nederlands landschap met een dwergjuffer
een Nederlands landschap met een zandloperbij
een Nederlands landschap met een gewone klokjeszandbij
een Nederlands landschap met een oranje zandbij

een Nederlands landschap met een schermbloemzandbij
een Nederlands landschap met een donkere klokjeszandbij
een Nederlands landschap met een rode zandbij
een Nederlands landschap met een zwartflanzandbij

een Nederlands landschap met een grote harsbij
een Nederlands landschap met een mooie sachembij
een Nederlands landschap met een kleine sachembij
een Nederlands landschap met een noordelijke sachembij

een Nederlands landschap met een schoorsteensachem
een Nederlands landschap met een gewone pantserbij
een Nederlands landschap met een boloog
een Nederlands landschap met een waddenhommel

een Nederlands landschap met een Limburgse hommel
een Nederlands landschap met een donkere tuinhommel
een Nederlands landschap met een kielstaartkegelbij
een Nederlands landschap met een composietglansbij

een Nederlands landschap met een holkopgroefbij
een Nederlands landschap met een vierbandgroefbij
een Nederlands landschap met een gladde groefbij
een Nederlands landschap met een gedoornde groefbij

een Nederlands landschap met een zwarte wespbij
een Nederlands landschap met een glanzende dwegwespbij
een Nederlands landschap met een rode wespbij
een Nederlands landschap met een platkielwespbij

een Nederlands landschap met een kalkgraslandwespbij
een Nederlands landschap met een kale wespbij
een Nederlands landschap met een kleine bonte wespbij
een Nederlands landschap met een zwaluwbij

een Nederlands landschap met een papaverbij
een Nederlands landschap met een grote metselbij
een Nederlands landschap met een slurfbij
een Nederlands landschap met een vlekkenbij

een Nederlands landschap met een Europese treksprinkhaan
een Nederlands landschap met een klappersprinkhaan
een Nederlands landschap met aangebrande orchis
een Nederlands landschap met akkerviltkruid

een Nederlands landschap met blauwe leeuwenbek
een Nederlands landschap met blauwgras
een Nederlands landschap met bleekgeel blaasjeskruid
een Nederlands landschap met boswalstro

een Nederlands landschap met brede raai
een Nederlands landschap met brede zannichellia
een Nederlands landschap met breed vlieszaad
een Nederlands landschap met dichtbloemig kweldergras

een Nederlands landschap met dolik
een Nederlands landschap met driedelige waterranonkel
een Nederlands landschap met driehoornig walstro
een Nederlands landschap met drijvende waterranonkel

een Nederlands landschap met eenzijdig wintergroen
een Nederlands landschap met Franse boekweit
een Nederlands landschap met geel cypergras
een Nederlands landschap met gekield sterrenkroos

een Nederlands landschap met geoorde veldsla
een Nederlands landschap met gevlekt biggenkruid
een Nederlands landschap met hennepvreter
een Nederlands landschap met kleine kroosvaren

een Nederlands landschap met koraalwortel
een Nederlands landschap met korenschijnspurrie
een Nederlands landschap met kruismuur
een Nederlands landschap met liggende raket

een Nederlands landschap met noordse veenbies
een Nederlands landschap met paardenzuring
een Nederlands landschap met prachtanjer
een Nederlands landschap met priemvetmuur

een Nederlands landschap met rivierstruisriet
een Nederlands landschap met rood bosvogeltje
een Nederlands landschap met ruig zoutkruid
een Nederlands landschap met slijkzegge

een Nederlands landschap met smal longkruid
een Nederlands landschap met spatelviltkruid
een Nederlands landschap met viltzegge
een Nederlands landschap met vlasdolik

een Nederlands landschap met vlaswarkruid
een Nederlands landschap met wantsenorchis
een Nederlands landschap met wildemanskruid
een Nederlands landschap met wilgalant

een Nederlands landschap met wilgsla
een Nederlands landschap met witte muggenorchis
een Nederlands landschap met zaagblad
een Nederlands landschap met zeegroen walstro

een Nederlands landschap met zomeradonis
een Nederlands landschap met zomerschroeforchis
een Nederlands landschap met zwarte lathyrus
een Nederlands landschap met ach, het gaat zo zijn gangetje

Ik zat in een schrijversdipje.

Voor de rest ging het buitengewoon goed met me.

Dronk aan het einde van een middag een glas organic white wine
en zag plotsklaps de samenhang tussen al deze dingen.

ONTSTAANSGESCHIEDENIS

Dat ik uit liefde geboren ben
doet er toch toe?
fluistert het vers in je oor.
In de marge vind je de aantekening terug
waaruit hij is voortgekomen:
'de gelegenheid van het gedicht doet ertoe'.
Je loopt de tuin in en verbaast je
over de grote hoeveelheid bloemen die nog bloeien
in de najaarskou; hier worden taken met liefde
vervuld, hier heerst geen toestand van onzekerheid
over het eigen zijn. Je weet het,
dat de situatie je vormt
zodra je erin geraakt. Op de vraag
wat je in je poëzie kwijt kan
antwoordde je ooit, om interessant te doen,
diepgang, waar liefde nu
alles op zijn plaats zou laten vallen.
In je ooghoek wipt een vogel
naar de schrompelige druiventros
die daar speciaal voor hem is blijven hangen.

KLIMAATVERANDERING

Het landschap speelt een rol, denk ik, in mijn geluksgevoel.

Ik kan dat niet bewijzen, het is een gevoel.

Zo zou ik nog weleens een terp willen opwerpen,

die lichtvoetigheid past me wel.

Dan hoef je je 's avonds als de zon ondergaat nergens meer druk om te maken,

restaurants en koffietentjes zitten vol.

Wat niets zegt over het cynisme en de vervreemding

waarmee we naar de politiek zijn gaan kijken,

maar met het aan je voorbij laten trekken

van de wereld.

POLITIEK BEWUSTZIJN

Soms sta ik op de dijk, met de handen in de zakken,

peinzende blik op het Wad;

ik hoef niet langer te klokken en welvaart

is ook geen zekerheidje meer.

Ik teer op de uitbuiting van anderen,

modder maar wat aan.

Wie verstaat er nog de kunst om zich als een goede burger te gedragen?

Als je spruitjes niet lekker vindt eet ze dan

met ketchup of mayonaise!

Ja, hoor! ik krijg een verbeteren oudemannenkop.

GLOEIENDE WANGEN

Omdat vriendschappen en het edele vocht
gisteravond rijkelijk hadden gebloeid
was het vanochtend gammelen geblazen.
Dus een verplichte wandeling

over het adellijke landgoed wijl het licht zegende.
We liepen hand in hand, monkelend, volrijp, hoe ouder
hoe gekker. Gevogelte
in herfstschakeringen, links en rechts

neerddarrelende confetti.
Zo'n bad verkwikt je. De gebeurtenis trekt je
als het ware naar zich toe en omhelst je.

Waarna het werk kon worden hervat,
de voortkabbelende kompaan. Op de meet het laven
van porties kibbeling.

GEVOELENS EN PRIKKELS

In het licht van de ondergaande zon hompelde hij
hondsmoe binnen, zijn silhouet strikt genomen
poëtisch, typerend voor geen enkele andere vorm
van literatuur. Ze werd op slag verliefd

en ze verloofden zich, hun karakters losjes gebaseerd
op Andrej en Natasja. Terwijl zij de stoofpeertjes schildte
vertelde hij over de dingen die hij aan het front
geleerd had, gefrustreerd door de nood om zich precies

en analytisch uit te drukken in plaats van dubbelzinnig
en suggestief. Poëzie bediscussieer je, riep hij uit,
in poëzie! Buiten klonken de belletjes en klokjes

vrolijk door de heldere winterlucht
en de bevroren sneeuw kraakte onder de sleden.
Wat is eigenlijk het antoniem van poëzie?

MAURO MORANDI IS RUIS

Mauro Morandi is ruis
Mauro Morandi is ruit
Mauro Morandi is ruju
Mauro Morandi is rvkv
Mauro Morandi is swlw
Mauro Morandi it txmx
Mauro Morandi ju uyny
Mauro Morandj kv vzoZ
Mauro Moranek lw w p
Mauro Moraofl mx x q
Mauro Morbpgm ny y r
Mauro Moscqh n oz z s
Mauro Mptdrio p t
Mauro Nquesjp q u
Maurp Orvftkq r v
Mausq Pswgulr s w
Mavtr Qtxhvms t x
Mbwus Ruyiwnt u y
Ncxvt Svzjxou v z
Odywu Tw kypv w
Pezxv Ux lzqw x
Qf yw Vy m rx y
Rg zx Wz n sy z
Sh y X o tz
Ti z Y p u
Uj Z q v
Vk r w
Wl s x
Xm t y
Yn u z
Zo v

p w
q x
r y
s z
t
u
v
w
x
y
z

Al bijna dertig jaar lang is de Italiaan Mauro Morandi de enige bewoner van het Italiaanse eilandje Budelli, dat ruim 1,5 km² groot is en even ten noorden van Sardinië ligt. Toen hij vijftig was besloot Morandi het moderne leven vaarwel te zeggen en kocht een catamaran waarmee hij naar de Stille Zuidzee wilde varen. Maar de boot bleek een miskoop en de voormalige leraar strandde al na een dag op Budelli. Dat bleek, geluk bij een ongeluk, een waar paradijsje te zijn en Morandi is nooit meer vertrokken. Hij heeft er een hutje dat van allerlei gemakken is voorzien en wordt elke twee weken bevoorrad. Maar omdat het eiland deel uitmaakt van een nationaal park mag Morandi er eigenlijk niet verblijven. Zijn aanwezigheid op Budelli wordt sinds 1994 gedoogd. En daaraan dreigt nu een einde te komen, waardoor de 79-jarige kluzenaar naar alle waarschijnlijkheid terug moet naar het vasteland. Maar hij wil niet en probeert een gedwongen vertrek te voorkomen. Voor de autoriteiten is Mauro Morandi niet meer dan wat ruis.

Ik ben niet mooi, niet succesvol en heb niet alles op orde.

Ik geloof niet in de maakbaarheid van het leven, heb het te vaak niet onder controle.

Ik schrijf dikwijls over wat ik mooi vind, waar ik bang voor ben en over de dood die niet vermeden kan worden.

Nou, ik geloof dat dit het wel zo'n beetje is.

UITGAVEN IN DE GAIA • CHAPBOOKSREEKS

- #1 – *Gecomprimeerd dagboek 2018* – Ton van 't Hof
- #2 – *Dieren op schaal* – Gert de Jager
- #3 – *Ken je mij?* – Richard Mijnten
- #4 – *Warhoofds leerdichten 1 – Dag in, dag uit.* – Alain Delmotte
- #5 – *Brandsma. Een Friese familiechroniek* – Ton van 't Hof
- #6 – *Schitterende, labiele knooppunten* – Gert de Jager
- #7 – *Schoon* – Willem Thies
- #8 – *Waar tijd al niet goed voor is* – Ton van 't Hof